

Kawandila xa Kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sulemani yi kitaabui nan seɓexi a xa bannaya, a xa nɔɛ, nun a xa lɔnni belebele nan xa fe ra. Na birin findixi masenyi hagige nan na a be Alatala xa maragiri kui. A naxa a fahaamu na birin findixi «fe fufafu» nan na. Birafe na fe mɔɔli fɔxɔ ra, na luxi alɔ mixi «naxan birama foye fɔxɔ ra.» Foye na na, kɔnɔ a sigama ne, a mu buma. A suxufe mu sooneyama. A na na ki ne won ma dunjeigiri kui.

Yi kitaabui xa masenyi tide gbo barima to mixie mu taganma birade fe wuyaxi fɔxɔ ra naxan mu findixi Alatala xa seriye ra. E birin katama ne naafuli soɗode. E lɔnni fenma alako na tan fan xa findi kɔbiri ra. Na kira xɔn ma e fe mɔɔli birin nabama naxee nɔma rafande e fate ma. Na jeɓe ki kui adamadi luma yunubi raba ra.

Alatala naxan masenma won be Annabi Sulemani saabui ra a findixi yi nan na: A lanma adamadi xa bira Alatala xa seriye fɔxɔ ra yi dunja bende fupi fari. Ala dunja naxan daaxi a fan adama be, kɔnɔ a mu lanma a xa findi a xa ala ra. Alatala jelexinyi fima mixi ma, kɔnɔ a wama ne e xa a kolon a tan nan findixi e Marigi ra. A lanma adama xa dunja igiri, a ya tixi Ala nan na. A xa a kolon dunja see mu buma, e luxi ne alɔ «foye» naxan lɔema yen.

Yi kitaabui a masenma ne won be a lanma won Marigi xa findi Alatala Daali Mange nan na, a naxa findi daali se nde ra. Ala xa won mali na kolonfe ra won boje kui. Amina.

Kawandila xa Kitaabui

Dunija fu na a ra!

¹ Dawuda xa di Darisalamu mange xa kawandi nan ya:

² Dunija findixi fe fufafu nan na.

Dunija fee tide yo mu na,

na birin findixi fuyan nan na.

N tan kawandila xa masenyi nan nan ki.

³ Adamadi geeni mundun sotoma a xa wali ma soge bun ma?

⁴ Ndee faxama, ndee barima, dunija fan na keɓa keren loxoɓe birin.

⁵ Soge tema, a goroma, a man gbilen a texi dennaxe.

⁶ Foye fan minima, a sigama yirefanyi ma, a a mafindima koola ma.

A na ge mafindide, a man gbilen a kelide.

⁷ Xure birin xun tixi baa nan na, kono baa mu rafema.

Xuree kelima dennaxe, e man gbilenma menni ne.

⁸ Fe birin jereɓa, a mu taganma, a mu masarama.

Adama ya mu wasama fe matode,

a tuli fan mu lugama fe ramede.

⁹ Naxan bara dangi nu,

na nan man gbilenma a ra.

Naxan bara raba nu, na nan man nabama.

Fe nɛɛɛɛ mu rabama duniɲa ma naxan ɲɔndɔn mu nu raba.

¹⁰ Fe nɛɛɛɛ yo mu na naxan a niyama mixi xa a fala,

«Yi mato, fe nɛɛɛɛ na a ra!»

N xa a fala wo be, na fe mɔɔli ɲan nu na beenun won tan xa bari.

¹¹ Nama mu ratuma fe dangixi ma, fe naxan sa fama rabade, ɲama nɛɛmuma nɛ na fan na.

¹² N tan Kawandila, n bara findi mange ra Isirayila bɔxi ma Darisalamu. ¹³ N nate tongoxi nɛ, fe naxee birin nabafe yi duniɲa ma, n xa e mato a fanyi ra. Na kui n a to nɛ a Ala kote xɔɔxɔɔ nan saxi adamadie fari. ¹⁴ N bara wali birin mato naxan nabama yi duniɲa ma. Fufafu na a birin na! Birafe na wali fɔxɔ ra, a luxi nɛ alo mixi na birafe foye nan fɔxɔ ra.

¹⁵ Naxan kuntinxi, na mu nɔma matinxinde, naxan luxi, na mu nɔma kamalide.

¹⁶ N naxa a maɲɔxun n yete ma, a n tan bara lɔnni fen dangi Darisalamu mange birin na, naxee singe fa n tan yara. N bara lɔnni nun fe kolonyi gbegbe sɔtɔ duniɲa xa fe ma. ¹⁷ N naxa nate tongo n xa xaxilimaya nun xaxilitareɲa fan mato. Kɔnɔ n bara a to na fan luxi alo birafe foye nan fɔxɔ ra.

¹⁸ Xaxilimaya nun kɔntɔfili nan ɲerema kira keren xɔn ma.

Fe kolonyi gboma ki naxɛ, tɔɔrɛ fan gboma na ki nɛ.

2

Adamadi waxɔnfe

¹ N a fala nε n yetε bε, «N xa nεlexinyi mato, n xa a kolon naxan fan.» N naxa a to a nεlexinyi fan mu buma. ² N naxa n yetε maxorin, «Yelege tun mu findixi fe kamalixi ra. Nεlexinyi tide na munse ra?» ³ N naxa nate tongo n ma lonni fenfe kui, n xa nεlexinyi fen weni ra. N nu wama a kolonfe munse munafanyi gbo adamadie bε e xa dunijeigiri kui.

⁴ N naxa wali xungbe ndee suxu alo banxi tife nun xε safe. ⁵ N naxa yire tofanyie yailan naafuli kanyi e malabuma dennaxe sansi tofanyie ya ma. ⁶ N naxa ye yire ge naxee a niyama ye xa sa n ma sansie ma. ⁷ N naxa konyie sara, naxee bara die soto naxee findixi n gbe ra, e fa lu n xonyi. N naxa xuruse gbege soto, dangi Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari. ⁸ N naxa gbeti, xεma, nun naafuli mooli birin soto. N naxa yelibae soto, a nun gine gali adama waxonfe xa fe ra. ⁹ N naxa findi mixi xungbe ra dangife Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari. N naxa na birin naba lonni fenfe ra.

¹⁰ N naxa n waxonfe mooli birin fen, n mu tondi sese ra naxan nu rafanxi n ma. N ma wali yati nu rafanxi n ma, na nan findixi n ma geeni ra.

¹¹ Konon n to n ma wali birin mato, n naxan nabaxi toore kui, n naxa a to na birin fufafu. A nu luxi nε alo mixi naxan birama foye foxo ra a mu sese suxu.

¹² Na temui n naxa n nono sa xaxilimaya nun xaxilitarepa xon ma.

Naxan tima mange ra n joxoxe ra,
na fama munse rabade?

¹³ N naxa a to xaxilimaya fan dangi xaxilitareja
ra,

alo naiyalanyi fan to fanxi dimi be.

¹⁴ Xaxilima se toma a ya ra,
xaxilitare tan a perema dimi nan kui.

Konon e firin birin faxama ne.

¹⁵ Na nan a ra n naxa a mapoxun,
xa n tan nun xaxilitare birin faxama ne,
n ma xaxilimaya tide fa na munse ra?

N naxa a fala n yete be, «Xaxilimaya fan fe fufafu
nan a ra.»

¹⁶ Xaxilima nun xaxilitare xa fe mu ratuma mixie
ra,

e nsemuma ne e firin birin ma, e firin birin
faxama ne.

¹⁷ Na kui dunijeigiri naxa rapaaxu n ma,
barima n bara a kolon n ma wali mu buma. A
luxi ne alo mixi naxan birama foye foxoxo ra, e mu
a suxu. ¹⁸ N ma wali naxa rapaaxu n ma, barima
n bara a kolon fo n xa na birin lu mixi gbete yi ra.

¹⁹ Na mixi findima xaxilima nan na, ka xaxilitare
ra? Nde noma na kolonde? Konon a tan yati noe
sotoma ne n ma wali birin xun ma! Fe fufafu
nan na ki. ²⁰ Na kui n naxa nimisa wali birin xa
fe ra n naxan naba yi dunija ma.

²¹ Mixi naxan walixi lonni nun fate ra, a fa na
wali lu mixi nde yi ra naxan mu sese raba na wali
kui, na findixi fe fufafu nan na naxan xoxoxo ki
fanyi ra. ²² Mixi geeni mundun sotoma a xa wali
nun a xa kate kui a naxan nabaxi yi dunija ma?

²³ A xa wali findixi toore xoxoxoe nan na a be.
Hali koe ra a boje mu malabuma. Fe fufafu nan
na ki.

²⁴ A lanma mixi xa a dɛge, a xa a min, a xa a xa wali raba sɛɛwɛ kui. N bara a kolon na birin kelixi Ala nan ma. ²⁵ Mixi mu noma a dɛgede, a fe fanyi kolon xa Ala mu a mali? ²⁶ Mixi naxan nafan Ala ma, Ala a kima xaxili fanyi, fahaamui, nun sɛɛwɛ nan na. Kɔnɔ xaxilitare tan, Ala a niyama nɛ a xa a harige birin so mixi gbɛɛ yi ra naxan nafan Ala ma. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra.

3

Temui na fe birin ma

¹ Temui na fe birin ma,
fe birin dunija ma, a xa waxati na na.

² Waxati nde na di barife ma,
waxati nde na faxafe ma.
Waxati nde na sansi sife ma,
waxati nde na sansi xabafe ma.

³ Waxati nde na faxɛ tife ma,
waxati nde na dandan tife ma.
Waxati nde na se kanafe ma,
waxati nde na se yailanfe ma.

⁴ Waxati nde na wafe ma,
waxati nde na yelefe ma.
Waxati nde na yaye ramifefe ma,
waxati nde na fare boronfe ma.

⁵ Waxati nde na gɛmɛ rayensenfe ma,
waxati nde na gɛmɛ malanfe ma.

Waxati nde na sunbu tife ma,
waxati nde na a titareya ma.

⁶ Waxati nde na se fenfe ma,
waxati nde na a lufe ma.
Waxati nde na se ragatafe ma,
waxati nde na a wolɛfe ma.

⁷ Waxati nde na se iboofe ma,
waxati nde na a degefe ma.

Waxati nde na woyenfe ma,
waxati nde na dundufe ma.

⁸ Waxati nde na xanu tife ma,
waxati nde na xon tife ma.

Waxati nde na geresofe ma,
waxati nde na saatafe ma.

⁹ Walike geenii mundun sotooma a xa kate kui?

¹⁰ N bara kote to Ala naxan doxoxi adamadie xun.

¹¹ A bara se birin natofan a waxati ma. A bara a niya adamadi xaxili xa siga abadan fe ma, hali a mu no Ala xa walie kolonde keli a fole ma han a ranonyi.

¹² N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi be, fo a seewa, a fe fanyi raba a xa duniyeigiri kui.

¹³ Mixi a degefe, a a min, a seewa a xa wali kui, na nan findixi Ala xa ki ra adamadi be. ¹⁴ N a kolon Ala xa wali birin buma ne abadan. Sese mu sama a xun ma, sese mu bama a ra. Ala fe rabama ne alako adamadi xa gaaxu a ya ra.

¹⁵ Naxan na na, na jan nu na nu.

Naxan fama rabade, na jan nu na nu.

Adamadi naxan nabaxi, Ala fama ne na makiitide.

¹⁶ N bara fe gbete fan to yi duniya ma:

Nondi mafindima wule ra,
tinxinyi mafindima tinxintareya ra.

¹⁷ N naxa a mapoxun n xaxili kui,

Ala tinxintoe nun tinxintare makiitima ne,
barima fe birin a waxati na na.

¹⁸ N man naxa a mapoxun n xaxili kui, Ala na mixie matofe ne, alako e xa a kolon daalise nan lanxi e ma alo wulai subee. ¹⁹ E firin birin fama ne ranonde yire keren, e firin birin faxama ne. E

firin birin jengima ki keren, adama yo sube yo, e birin lan. Fe fufafu na na birin na. ²⁰ E birin sigade keren. E kelixi bende ne, e man gbilenma bende ne. ²¹ Nde a kolon xa mixi faxaxi xaxili tema koore ne, xa sube faxaxi xaxili goroma boxi ne?

²² N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi be, fo a sɛɛwa a xa wali kui. Na nan findixi Ala xa maragiri ra adamadi be. Nde noma a masende a be naxan fama rabade a dangi xanbi?

4

Faxafe nun balofe

¹ N man bara n xaxili rasiga jaxankate birin ma, naxan na rabafe yi duniya ma.

Mixi jaxankataxi na wafe,
e madunduma yo mu na.

Nɔɛ na mixie be naxee na e jaxankatafe.

E madunduma yo mu na.

² N bara a marɔɔun, mixi faxaxi nan sɛɛwaxi dangife mixi baloxi ra.

³ Mixi naxan mu barixi sinden,
nee xa hɛɛri dangi mixi faxaxi nun mixi baloxi ra,

barima e mu jaxankate kolon naxan na rabafe yi duniya ma.

⁴ N bara a to, mixi walima e xunnakeli fenma mile kui. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alɔ birafe foye foxo ra.

⁵ Xaxilitare a belexee findigilixi a ma, a mu walima,

han a xun nakana.

⁶ Boɓesa dondoronti fisa kate gbege be.

Na kate luxi ne alo mixi naxan birama foye foxo ra.

⁷ N bara fe fufafu gbete fan to yi dunija ma.

⁸ Xeme nde nu na naxan nu na a kerenyi ma, mixi yo mu nu na a be.

A nu walima temui birin, konɔ a mu wasa a xa naafuli ra.

A naxa a yete maxarin,

«N na walife toore kui nde be?»

Yi mooli fan findixi fe fufafu nan na.

⁹ Mixi firin malanxi sooneya dangife mixi ra naxan luma a keren.

Na firinyie xa wali dangi na mixi kerenyi gbe ra.

¹⁰ Xa a sa li keren bira, a boore a rakelima ne.

Konɔ mixi naxan birama, a malima mu na, na tooroma ne a paaxi ra.

¹¹ Na maniyaxi mixi firin nan na,

naxee saxi e boore fe ma xinbeli temui,

e nu wuyenyi soto e boore saabui ra.

Konɔ mixi naxan na a kerenyi ma, na xinbeli bama di?

¹² Mixi paaxi noma ne mixi keren na,

konɔ mixi firin tan tima ne a kanke.

Luuti xori saxan malanxi mu bolonma mafuren.

¹³ Misikiine xa di naxan xaxili fan, a senbe gbo mange be naxan mu fata marasi fanyi nun a paaxi tagi rasade.

¹⁴ Na mixi mooli noma minide geeli kui, a findi mange ra. A barixi setareja nan kui, a fa mangeya soto.

¹⁵ Dunija mixi birin saxanyi nan nabama, i na dangi mixi gbete fa ti i joxoe ra.

¹⁶ Mixi wuyaxi dangixi ne beenun na kanyi xa bari. Mixi naxee fama a xanbi ra, a xa fe mu fama rafande e ma. Na fan findixi fe fufafu nan na, alo mixi naxan birafe foye foxo ra.

¹⁷ I na siga salide Ala xa banxi, i xa i yete mato a fanyi ra. I na siga, i xa i tuli mati masenyi ra naxan tima naa. Na tide gbo dangife serexe bafe ra naxan nabama xaxilitareya kui, barima xaxilitaree mu a kolon, a e na fe kobi nan xun ma na ki.

5

Laayidi tongofe Ala be

¹ I naxa gbata i de rabide woyenyi xili ma, i naxa gbata laayidi tongode Ala be, barima Ala tan na koore ne, konɔ i tan na boxi nan ma.

Awa, i xa woyenyi naxa wuya.

² Alo xiye to kelima manɔxunyi gbegbe ma, xaxilitareya fan kelima de wuya nan ma.

³ Xa i bara laayidi tongo Ala be, i naxa dugundi a rakamalide. Xaxilitareya mu rafan Ala ma. A lanma i xa i xa laayidi rakamali. ⁴ Laayidi tongotareya fisa laayidi rakamalitareya be. ⁵ I naxa tin i xa woyenyi xa findi yunubi ra. I naxa a fala Ala xa xera be, «N mu nu wama laayidi yati tongofe.» Na fe mooli Ala raxonoma ne, a a niya i xa wali xun xa rakana. ⁶ Xiye wuyaxi safe nun woyenyi tife findixi fe fufafu nan na. Na kui a lanma i xa gaaxu Ala ya ra.

⁷ I naxa terenna xa a sa li i mixie toma taa kui naxee fuma misikiinee ma, e seriye kana, e kiiti jaaxi sa tinxintoe ma. Mange a boore mange nan malima, han a mangeya xungbe soto.

⁸ E birin geenima xe samae nan saabui ra, hali mange xungbe.

⁹ Kobiri rafan mixi naxan ma, a mu wasama.

Bannaya rafan naxan ma, a naafuli mu a ralima.
Fe fufafu nan na ki.

¹⁰ Harige gboma ki naxe, a donmae fan gboma
na ki ne.

Na kui munafanyi mundun na harige kanyi be,
ba a ya tife ra a harige ra?

¹¹ Walike luga ba, a mu luga ba, a xixoli fanyi
rabama ne.

Kono banna xa naafuli a niyama ne a mu xixoli
fanyi raba.

¹² N fe magaaxuxi nde rakorosixi yi dunija ma:
Kankanfe bannaya ma han a banna tooro,

¹³ xa na mu a ra, bannaya loefe toore nde saabui
ra,

a fa li banna xa di mu ke soto.

¹⁴ Adamadi mini ki naxe a nga tege,

a man gbilenma bende a mageli ra na ki ne.

A mu sese xaninma a xun ma a naxan soto a xa
wali kui.

¹⁵ Yi fe xorocho.

Adamadi fa ki naxe yi dunija ma,

a man sigama na ki ne.

A xa kate findixi fe fufafu nan na.

¹⁶ A dunija igirima dimi nan kui,

kontofili, toore, nun boje mapaaxui kui.

¹⁷ Na kui n naxa a fahaamu a fan adama be xa
a a dege, a a min, a sɛɛwa a xa wali ra, a naxan
nabama dunija ma a xa simaya kui, Ala naxan
nagirixi a ma na nan findixi a xa geeni ra. ¹⁸ Xa
Ala a ragiri mixi ma a xa harige soto, a fa sɛɛwa
na ra han a wasa, na bara findi Ala xa ki nan
na. ¹⁹ Na kui, a mu kontofilima a xa simaya xa

dunke xa fe ra, barima Ala bara a niya a boɓɓe xa lu sɛɛwe kui tun.

6

Bannaya nun sɛɛwe

¹ N fe xoroɓɔɓe gbete nan to yi dunɓa ma: ² Ala bannaya nun binye ragirixi mixi nde ma han a wasa na birin na, kɔnɔ Ala fa a niya a mu xan a yi, a fa a lu mixi gbete yi ra. Fe fufafu nan na ki naxan xoroɓɔ a gbe ra.

³ Hali mixi di keme soto, a naxa simaya xon kuye soto, xa a mu noma sɛɛwade a harige ra, jama mu fa a ragata gaburi kui a ragata ki ma, diyore naxan baxi a nga furi, na fisa na kanyi be. ⁴ Na diyore mu findima a ra, a kelima dimi nan kui, a xili yati mu falama. ⁵ A mu soge xa naiyalanyi toxi, a mu sese kolonxi, kɔnɔ a xa fe fisa na naafuli kanyi be, ⁶ hali naafuli kanyi fa lu dunɓa ma je wulu firin sɛɛwetareɓa kui. E birin mu sigama aligiyama xe?

⁷ Mixi xa kate birin nabama furi fe nan ma fe ra, kɔnɔ a mu wasama feo.

⁸ Munse luma xaxilima yi ra naxan mu na xaxilitare yi ra?

Munse luma misikiine be xa a jere ki fan a boore ya xori?

⁹ Se toxi fisa mapɔxunyi be?

Fe fufafu nan na ki naxan luxi alo mixi naxan birafe foye foxo ra.

¹⁰ Daalise birin jan bara xili soto, adama naxan nu na, a jan bara kolon. Adama mu noma mixi ra naxan senbe gbo a be.

¹¹ Woyenyi na gbo, fe fufafu fan gboma ne.
A mu mixi yo malima.

¹² Nde a kolon fe naxan fan adamadi be a xa dunijeigiri kui, naxan dangima mafuren mafuren alo niini? Nde noma a falade a be fe naxan nabama a faxa xanbi?

7

Xaxili fanyi

¹ Xili fanyi fan dangi labunde fanyi ra.

I faxa loxoƙe fan dangi i bari loxoƙe ra.

² Sofe kaƙe banxi fisa sofe xulun banxi be, barima faxe ragirixi adama birin be.

A lanma mixi baloxi xa ratu na ma.

³ Sunnunyi fisa yeƙe be,

barima mixi boƙe fanyi sotoma ne sunnunyi kui.

⁴ Xaxilima a joxo rasigama ne faxe ma, xaxilitare tan na yelefe nan tui.

⁵ Xaxilima xa xurui fisa xaxilitare xa matoxoƙe be.

⁶ Xaxilitare xa yeƙe luxi ne

alo bolee naxee mabulama tunde bun ma.

Fe fufafu nan na ki.

⁷ Kobiri tinxintare a niyama ne xaxilima xa findi xaxilitare ra,

ye doxoƙe a boƙe mafindima ne.

⁸ Fe raponyi fisa a foƙe be.

Mixi sabarixi fisa yete igboe be.

⁹ I boƙe naxa gbata tede,

barima xaxilitaree boƙe nan tema.

¹⁰ I naxa lu a fala ra,

«Singe dangi yakosi ra.»

Xaxilimaya woyenyi mu na na ra.

- 11 Xaxilimaya luxi ne alo ke,
a munafanyi na duniya mixi birin be.
- 12 Xaxilimaya findixi mixi xa kantari nan na,
kɔbiri fan findixi mixi xa kantari nan na,
kɔnɔ xaxilimaya nan fisa,
barima a xaxilima rakisima.
- 13 Ala xa wali mato.
A naxan madalin, nde nɔma na matinxinde?
- 14 I xa sɛɛwa hɛɛri temui.
Tɔɔre temui na a li, i xa ratu a ma,
a Ala nan na firinyi birin daaxi.
Na kui adamadi mu nɔma a xa tina kolonde.
- 15 N ma simaya fufafu kui,
n a toxi ne tinxintɔɛ nde faxa simaya dunke kui
hali a to tinxixi,
tinxintare nde bu duniya hali a to mu tinxin.
- 16 I naxa i yete findi tinxintɔɛ ra,
i naxa i yete findi lɔnnila ra,
xa na mu a ra i i yete kanama ne.
- 17 I naxa findi tinxintare ra,
xa na mu a ra i faxama ne beenu i xa waxati xa
a li.
- 18 A lanma i xa i jɔxɔ sa na marasi firinyi xɔn
ma.
Ala xa yaragaaxui xa fe sɔɔneyama ne na birin
kui.
- 19 Xaxilima xa xaxilimaya a senbe gboma ne
dangi taa mange fu ra.
- 20 Tinxintɔɛ mu na yi duniya ma,
naxan fe fanyi tun nabama, a mu yunubi yo raba.
- 21 I naxa i tuli mati mixi xa wɔyenyi birin na,

xa na mu a ra i fama i xa konyi xui mede a i
dankama,

22 alo i tan yati bara a raba sanya wuyaxi mixie
ra.

23 N na birin igbexi ne xaxilimaya ra.

N naxa a fala, «N xa findi xaxilima ra,» kono n
mu no.

24 Xaxilimaya tan tilin, a makuya won na,
nde noma a fahaamude?

25 Na kui n naxa kata na kolonde,
n xa so xaxilimaya kui, n xa fahaamui soto,
n xa a kolon tinxintareya findixi xaxilitareja nan
na,

xaxilitareja fan findixi daxuja nan na.

26 N bara fe nde to naxan xono dangi faxe ra.

Gine na a ra naxan findixi yeje ra,
naxan boje findixi gantanyi ra,
naxan belexee luxi alo luuti balanxi.
Mixi naxan nafan Ala ma,
a kelima ne na gine xun ma,

kono na gine yunubitoe nan masotoma.

27 N tan kawandila yi nan to n ma fe matoxi birin
kui:

28 N naxa xeme tinxixi keren to xeme wulu ya
ma,

n naxa a fen han,
kono n mu gine yo to nama ya ma naxan tinxin.

29 N yi nan gbansan to kore:

Ala adamadie daaxi ne e tinxixi,
kono e tan naxa e yete madaxu.

8

Xaxilimaya nun mangeya

¹ Xaxilima maniyε mu na.

Nde fata fe tilinxi fatanfaside?

Xaxilima yatagi nɔrɔma a xa xaxilimaya saabui
nan na,

a lahalε masarama nε.

² N xa a fala wo bε, a lanma wo xa mange xa yaamari rabatu, barima wo bara wo rakali Ala ya xɔri. ³ I naxa gbata kelide mange ya xɔri. I naxa ti fefe xanbi ra naxan mu fan. Mange a waxɔnfe nan nabama. ⁴ A lu ki yo ki, nɔε na mange nan yi. Nde nɔma a matandide?

⁵ Mixi naxan mange xa yamari rabatuma,
fe jaaxi yo mu a sɔtɔma.

Xaxilima a jεrε ki nun jεrε waxati kolon.

⁶ Fe birin lanma a xa raba a waxati nun a keja
ma,

hali na fa findima fe xɔrɔxɔε ra mixi bε.

⁷ Mixi to mu a kolon fe naxee fama rabade,
nde nɔma nee tagi rabade a bε?

⁸ Mixi yo mu nɔma a jεngi yamaride,
mixi yo mu nɔma a faxa lɔxɔε sugandide.
Mixi mu nɔma kelide gere xun ma,
tinxintareya mu fe kobi rabae bepinma.

⁹ N bara yi birin rakɔrɔsi duniɲa ma. N naxa mixi to a na a boore yamarife, a fa a yeε tɔɔrɔ na kui. ¹⁰ N naxa mixi jaaxie to naxee ragatama binyε kui, mixie nu naxee matɔxɔma hɔrɔmɔlingira yire taa kui. Fe fufafu nan na ki.

¹¹ Xa fe kobi rabae mu jaaxankate sɔtɔ a tɛmui, jaama fan fama nε birade e waxɔnfe jaaxie fɔxɔ ra. ¹² N a kolon hali fe kobi rabae gbilen fe jaaxi rabafe ra han sanmaya kεmε, sɔɔneya tan nabama nε mixi bε naxan gaaxuma Ala ya ra,

naxan luma a batu ra. ¹³ Kono fe mu sooneyama mixi jaaxie be naxee mu gaaxuma Ala ya ra, e xa simaya xon mu kuyama alo mixi niini.

¹⁴ Fe fufafu gbete na na yi dunija ma: Fe xoxoxe naxan lan a xa doxo mixi jaaxi ma, na nan doxoma tinxintoe ma. Fe fanyi naxan lan a xa raba tinxintoe be, na nan nabama mixi jaaxi be. N xa a fala wo be, na fe mooli findixi fe fufafu nan na. ¹⁵ Na kui a lanma adama xa seewa a xa dunijeigiri kui. Fe yo mu na naxan fisa yi be: Mixi lanma e xa e dege, e xa e min, e xa seewa. Na ki a seewama ne a xa wali ra a xa dunijeigiri kui, Ala naxan fixi a ma dunija bende fupi fari.

¹⁶ N to nate tongo n xa fahaamui soto adamadi xa wali xa fe ra, a naxan nabama kee nun yanyi, ¹⁷ n naxa Ala xa wali mato. Mixi yo mu noma sode fe birin kui naxan nabama dunija ma. Hali a kata han, a mu a kolonma feo. Hali xaxilima naxan a falama a bara ge na kolonde, a mu noma na kolonde yati yati.

9

Adamadi mu yare kolon

¹ N to n mapoxun na fe birin ma, n a toxi ne tinxintoe, xaxilimae, nun e xa kate birin kelima Ala nan ma. Adamadi mu a kolon a fama naxan lide a yara, xanunteya xa na mu a ra xonnanteya. Na birin na Ala nan yi. ² Adamadi birin sigama ne aligiyama. Tinxintoe ba, tinxintare ba, seniyentoe ba, seniyentare ba, serexeba ba, serexebatare ba. Mixi fanyi ba, mixi jaaxi ba e birin sigama ne aligiyama.

Mixi naxan laayidi tongoma ba,
 mixi naxan mu suusama na tongode ba,
 e birin sigama ne aligiyama.

³ Fe xɔrɔxɔe nan yi ki fe birin ya ma dunija ma: maraɲɔn ki keren nan na nee birin be. Adamadie boɲe rafexi fe ɲaaxi nan na, e walima xaxilitareɲa nan na e xa dunijeigiri kui. Na dangi xanbi, e faxamixie lima ne aligiyama.

⁴ Mixi baloxi gbansan nɔma a xaxili tide fe nde ma. Bare ɲiɲe fisa yete faxaxi be.

⁵ Naxee baloxi, nee a kolon a e faxama ne,
 kɔnɔ mixi faxaxie tan mu fefe kolon.
 Sare fi yo mu na e be sɔnɔn,
 e xa fe yati bara neemu mixie ra.

⁶ E xa xanunteya, e xa xɔnnanteya, e waxɔnfe,
 nee birin bara ɲɔn.

E tan gbe yo mu na yi dunija fee tan ya ma
 sɔnɔn.

⁷ Siga, i i dege seewe kui, i i xa weni min boɲe fanyi kui. Ala wama na nan xɔn i be. ⁸ I xa sose fiixe ragoro i ma, i xa labunde fanyi sa i fate ma.

⁹ I xa dunija igiri seewe kui wo nun i xanuntenyi gine. Ala bara yi simaya nan fi i ma. Hali a to dangima alo foye, hali a xɔrɔxɔ, Ala xa maragiri na a ra i be. ¹⁰ I nɔma wali naxan na, i xa na raba i senbe birin na, barima i naxan nabama dunija ma, alo walife, fe matofe, fe fahaamufe, nun fe kolonfe, na sese mu na aligiyama i sigafe dennaxe.

¹¹ N man bara fe gbete to yi dunija ma:

Naxan xulun dangi a boore ra, a mu gbata
 geenima temui birin xe,

naxan senbe gbo dangi a boore ra, a mu gere
 geenima temui birin xe,
 naxan xaxili fan a boore be, a mu donse sotoma
 temui birin xe,
 naxan ma lonni dangi a boore ra, a mu naafuli
 sotoma temui birin xe,
 naxan xa fahaamui gbo a boore be, a mu hinne
 sotoma temui birin xe.
 Ala xa maragiri tan fe birin nabama a waxati ne.

¹² Mixi yo mu a kolon fe fama a lide temui
 naxe:

Yexe suxuma ne yele xoxoxe kui,
 xoni suxuma ne gantanyi ra.

Na ki fe xoxoxe adamadi terennama ne kerenyi
 ra.

¹³ N man bara yi xaxilimaya misaali to dunija
 ma naxan tide gbo. ¹⁴ Taa xuri nde nu na,
 mixi mu nu gbo dennaxe. Mange senbema nde
 naxa na taa gere, a fa tede yailan na taa tete
 bunyi. ¹⁵ Na taaka nde nu na, naxan findixi
 setare xaxilima ra. A naxa na taa rakisi a xa
 xaxilimaya saabui ra, konon na dangi xanbi mixi
 yo mu ratu a xa fe ma. ¹⁶ Na kui n naxe,
 Xaxilimaya fisa palamaya be,
 konon setare xa xaxilimaya maberema ne,
 mixi mu a xa masenyi suxuma.

¹⁷ Xaxilima xa masenyi raxaraxi ramefe,
 na fisa mange xa sonxoxe rate be xaxilitaree tagi.

¹⁸ Xaxilimaya fisa geresosee be,
 konon yunubitoxe keren gbansan noma fe fanyi
 gbegebe xun nakanade.

10

Taali woyenyi

¹ Tugitugi na faxa labunde xun ma, labunde xiri kanama ne.

Xaxilitareɓa nan xui mema dangife xaxilimaya xui ra.

² Xaxilima boɓe matinse, xaxilitare boɓe jaaxu.

³ Xaxilitare a xa xaxilitareɓa masenma ne birin be a xa jere kui.

⁴ Xa i xa mange xono i ma, i naxa keli i xa wali xun ma, i xa sabari fe xoroɗe raboroɗoma.

⁵ N fe xoroɗe nde fan toxi yi duniya ma naxan kelixi mange ma:

⁶ A noɓe fima ne xaxilitare nde ma, banna nde tan mu noɓe yo soɗo.

⁷ N bara konyi nde to a soe ragima, mange nde fa a jere a sanyi ra.

⁸ Yili ge noɓa birade a xa yili gexi kui, mixi naxan yale tima tete ma, boɗimase noɓa na fan xinde.

⁹ Mixi naxan geme masolima, a noɓa a maxonode geme ra.

Mixi naxan yege booma, a noɓa a maxonode yege ra.

¹⁰ Xa beera kole torixi, a mu ralugan, na a niyama ne wali xa xoroɗo.

Xaxilimaya xunnakeli fima mixi ma na ki ne.

¹¹ Xa boɗimase mixi xin beenun boɗimase suxuma xa a suxu,

mixi naxan bɔximase suxuma, a mu geenima.

12 Hinne gbegebe na xaxilima xa masenyi kui,
kɔnɔ xaxilitare tan xa wɔyenyi a yete bɔnɔma
ne.

13 A xa masenyi fɔlɔma lɔnnitareɲa ra,
a rapɔn daxuɲa ra.

14 Xaxilitare xa wɔyenyi wuya.

Adamadi mu a kolon fe naxan fama fade.
Nde a rakolonma fe ra naxan fama a lide?

15 Xaxilitare a yete rataganma,
hali taa kira, a mu a kolon.

16 Naxankate na taa be naxan xa mange findixi
fonike yɔre ra,
naxan xa kuntigie kurunma xulunyi tife ra.

17 Nelexinyi na taa be naxan xa mange fatanxi
mange bɔnsɔe ra,
naxan xa kuntigie e deɣema a waxati ma senbe
sɔtofe ra, e mu siisi.

18 Xa banxi kanyi tunnaxɔnɔ, banxi xunyi birama
ne,
xa a mu a findi tunnabexi ra, a xa banxi fama ne
minide.

19 Mixi donse rafalama ne alako a xa nelexin,
a weni minma ne alako a xa seewa,
a kɔbiri sɔtɔma ne alako a hayi birin xa fan.

20 I naxa mange danka hali i xa maɲɔxunyi kui,
i naxa banna danka hali i xa konkoe kui,

barima xɔni nde i xui xaninma ne, a na fala mixi
nde be.

11

Wakilife

¹ Taali ndee nan yi ki:

Xa i taami woli ye ma,
i fama ne a masɔtɔde lɔxɔɛ nde.

² I xa i xa sɔtɔse taxu mixi solofere ra,
xa na mu a ra, mixi solomasaxan,
barima i mu a kolon ɲaxankate naxan fama
dunija lide.

³ Xa nuxui rafexi ye ra,
tunɛ fama ne birade bɔxi ma.
Xa wuri bira yire fanyi ma, xa a bira kɔɔla ma,
a luma naa ne.

⁴ Mixi yo bɔnbɔ foye rabenfe ra, na mu sansi
sima.
Mixi yo bɔnbɔ nuxui matofe ra, na mu fama
sansu xabade.

⁵ I mu ɲengi nun xɔrie rafala ki kolon furi gine
furi kui,
i man mu Ala Daali Mange xa wali fan kolon.

⁶ I xa wakili kelife gɛɛsɛgɛ han nunmare sansi
sife ra,
barima i mu a kolon i xa wali mundun fama
sɔɔneyade.

⁷ Naiyalanyi tofe ɲɔxun.

⁸ A lanma mixi xa sɛɛwa a xa simaya ra,
kɔnɔ a naxa nɛɛmu dimi ma naxan nu na a xa
simaya kui.

Fe naxan birin fama, fe fufafu na a ra.

⁹ Fonike, i xa ꞑelexin i xa fonikeya kui,
i sondonyi xa sɛɛwa i xa fonikeya waxati kui.
I xa bira i bɔɔɛ nun i waxɔnfe fɔxɔ ra,
kɔnɔ i xa a kolon a Ala i makiitima nɛ na birin
ma.

¹⁰ Na kui kɔntɔfli makuya i ra,
tɔɔɛ keri i fɔxɔ ra.
Fonikeya findixi fe fufafu nan na.

12

Faxe makɔɔɛ

¹ I xa ratu i Daali Marigi ma i xa fonikeya kui,
beenun i nimisa lɔxɔɛ xa fa,
beenun tɔɔɛ waxati xa i li, i fa a fala,
«Sɛɛwe yo mu na n be sɔnɔn.»

² I xa ratu a ma beenun soge xa dimi,
beenun kike nun tunbuie xa ifɔɔɔ,
beenun nuxui xa siga tune bira xanbi.

³ Na tɛmɔi banxi kantɛɛ sɛɛnma nɛ,
xɛmɛ ꞑalamae e felenma nɛ,
maale dinmae xurunma nɛ,
mixi naxee se igbɛma e luma nɛ dimi kui,

⁴ banxi naadɛɛ balanma nɛ,
maale din xui danma nɛ,
xɔni xui dunduma nɛ naxan nu mixie raxunuma,

⁵ xɛmɛ fama nɛ gaaxude yire itexi ra,
e fama nɛ gaaxude fe xɔɔxɔɛ ra kira xɔn ma,
xɛmɔxi xunsexe fama nɛ fiixede,
katɔe bama nɛ kasare tife,
seri mu dandanyi tima sɔnɔn.

Na temui mixi sigama ne a xa lingira donxoe,
wa xui minima ne kirae xon ma.

⁶ Na rabama ne beenun gbeti xa bolon,

beenun xεema tɔnbili xa kana,

beenun feɲε xa iboo dulonyi ma,

beenun ye bendun se xa kana kolonyi yire,

⁷ beenun adamadi xa gbilen bendε a daaxi naxε,
a nii fan xa gbilen Ala ma naxan a raso a fate i.

⁸ N tan Kawandila xa a fala wo be,

«Fe fufafu nan na na birin na. A birin luxi ne
alo foye!»

⁹ Wo xa a kolon yi Kawandila findixi xaxilima
nan na, naxan bara jama xaran. A bara taalie
mato, a e yailan. ¹⁰ Yi Kawandila kata ne a xa
masenyi fanyie nun sebeli tinxinxie soto naxee
nɔndi masenma. ¹¹ Xaxilimae xa masenyie luxi
ne alo wuri rameluxi naxee xurusee rapεrema.
Na masenyie malanxi luxi ne alo lantuma naxee
mabanbanxi wuri ma. Na birin fatanxi Xuruse
demadonyi keren nan na.

¹² N ma di, naxan dangi na masenyie ra, i xa i
yete ratanga na ma. Danyi mu na sebeli yailanfe
ma. Xaranyi gbegbe mixi rataganma ne.

¹³ A birin xundusuxi yi masenyi nan na:

Won xa gaaxu Ala ya ra, won xa a xa yaamarie
rabatu,

barima adamadi xa wali lanma a xa findi na nan
na.

¹⁴ Won xa gaaxu Ala ya ra barima a tan nan mixi
xa wali birin makiitima,

hali fe naxan birin nɔxunxi,

a findi a fanyi ra ba, a findi a jaaxi ra ba.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2